

Padomes ziņojums par 2024. gada darbības rezultātiem

2024. gads akciju sabiedrībai "Conexus Baltic Grid" (turpmāk – Conexus) bijis svarīgs, veicot darbu pie padomes noteikto stratēģisko mērķu izpildes, drošas pārvades un uzglabāšanas sistēmas darbības, regulatīvajiem jautājumiem, siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas, biometāna, ūdeņraža, iekšējo procesu uzlabojumiem un korporatīvās pārvaldības jautājumiem.

2024. gadā Conexus turpināja nodrošināt drošu gāzapgādi Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un Somijas vajadzībām, kopumā pārvadot 25,2 TWh, kā arī turpinot uzglabāt Latvijas valsts energoapgādes drošuma rezerves (1,8 TWh). Atbilstoši grozījumiem Enerģētikas likumā, kas stājās spēkā 2024. gada 1. oktobrī, Conexus nodrošina dabasgāzes noglabāšanu arī kaimiņvalstu solidaritātes vajadzībām (2,4 TWh) kā daļu no reģionālās drošības rezerves, atbilstoši likumā noteiktajam deleģējumam Conexus izstrādājot speciālu kārtību solidaritātes produkta jaudu rezervēšanai. Ar šīm izmaiņām tiek veicināta efektīvāka piekļuve Inčukalna pazemes gāzes krātuvei (turpmāk – Inčukalna PGK), tādējādi risinot ilgtermiņa gāzes piegādes drošības problēmas reģionā. Sistēmas lietotāju interese par krātuves produktiem saglabājās nemainīgi augsta, lietotājiem rezervējot visu izsolēs pieejamo krātuves jaudu (12,2 TWh) un pieprasījumam gandrīz 3 reizes pārsniedzot pieejamo krātuves jaudas apjomu. Oficiālās dabasgāzes izņemšanas sezonas sākumā 2024. gada 15. oktobrī, Inčukalna PGK bija noglabātas 19,5 TWh dabasgāzes, kas ir gandrīz 80% no 2023./2024. gada krātuves cikla pieejamās tehniskās jaudas. Conexus turpināja nodrošināt virzienu elastību Inčukalna PGK atbilstoši tirgus dalībnieku pieprasījumam, piedāvājot izņemt gāzi iesūkņēšanas sezonā un otrādi.

Conexus arī aktīvi strādāja pie regulatīvajiem jautājumiem, lai nodrošinātu iespējami atbilstošāku līdzsvaru starp tirgus dalībnieku īstermiņa un krātuves ilgtermiņa stabilas darbības nodrošināšanas interesēm jaunajos tirgus apstākļos, kurus raksturo dabasgāzes patēriņa samazinājums, nepieciešamība arvien vairāk piesaistīt krātuves klientus ārpus Latvijas, vienlaicīgi nodrošinot regulāru krātuves uzpildījumu un apjomīgās infrastruktūras plānveida uzturēšanu un attīstību. Tika veikti grozījumi Inčukalna PGK lietošanas noteikumos, paredzot izmaiņas piedāvātajos krātuves produktos atbilstoši tirgus situācijai. Divu gadu grupētās jaudas produkta vietā 2025. gada izsolēs tiek piedāvāts piecu gadu grupētās jaudas produkts. Conexus ierosināja grozījumus Enerģētikas likumā (spēkā no 2026. gada 1. maija), kas paredz, ka dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojumam vairs netiks piemēroti Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas noteiktie tarifi. Tā vietā piekļuve Inčukalna PGK tiks regulēta, izmantojot uz sarunām balstītu izsoles procedūru, kas nodrošina Conexus elastību, reaģējot uz Inčukalna PGK lietotāju pieprasījumu. Šāda pieeja ļaus Conexus pielāgot pakalpojumus lietotāju vajadzībām un uzlabot ilgtermiņa finanšu plānošanas iespējas.

Pārskata periodā turpināts darbs arī pie ilgtspējas mērķu īstenošanas. 2024. gadā izstrādāts Conexus bāzes scenārijs un mērķi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai. Noritējis arī darbs pie atjaunīgo gāzu izmantošanas veicināšanas un regulējuma pilnveides. 2024. gadā Eiropas Izcelsmes apliecinājumu asociācija (*Association of Issuing Bodies*) apstiprināja grozījumus domēna protokolā, kas ļauj Conexus turpināt pilnveidot biometāna attīstībai nepieciešamo regulējumu Latvijā. Nozīmīgākie grozījumi domēna protokolā ietver iespēju saņemt izcelsmes apliecinājumu biometānam, ko transportē ar transportlīdzekli kā saspiesto biometānu (bioCNG) un ievada biometāna ievades punktā. Turklāt pārskata periodā darbību uzsāka arī pirmie ar dabasgāzes sadales sistēmu savienotie tiešie pieslēgumi biometāna ievadišanai gāzes sistēmā. Lai veicinātu vietējo atjaunojamo enerģiju avotu attīstību un biometāna ražošanu, Conexus ir uzsācis projektu biometāna ievades punkta izveidei Džūkstē, piesaistot Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisma finansējumu. Biometāna ievades punkta risinājums ļaus ievadīt biometānu dabasgāzes pārvades sistēmā tiem ražotājiem,

kuru ražotnes neatrodas pietiekami tuvu no esošās dabasgāzes pārvades sistēmas infrastruktūras, lai varētu izveidot tiešo pieslēgumu biometāna ievadei. Nākotnē plānots izveidot vēl trīs šādus biometāna ievades punktus arī citviet Latvijā.

Attiecībā uz ūdeņraža iniciatīvām jāatzīmē, ka kopīgi ar Somijas, Igaunijas, Lietuvas, Polijas un Vācijas gāzes pārvades sistēmas operatoriem ir veiksmīgi pabeigta Ziemeļu-Baltijas ūdeņraža koridora priekšizpēte. Priekšizpēte sniedz visaptverošu ieskatu par projekta īstenošanas tehniskajiem, juridiskajiem, organizatoriskajiem un ekonomiskajiem aspektiem. Ņemot vērā priekšizpētes rezultātus, pārvades sistēmas operatori, t.sk. Conexus, uzsāk detalizētu projekta izpēti katrā no iesaistītajām valstīm. Paredzēts, ka šī izpēte ilgs līdz 2026. gada vidum. Ziemeļu-Baltijas ūdeņraža koridora projekts ir svarīgs ne tikai no dekarbonizācijas mērķu sasniegšanas, bet arī enerģētiskās drošības un enerģijas avotu, un piegāžu dažādošanas viedokļa. Projektam kā daļai no "Baltijas enerģētikas tirgus ūdeņraža starpsavienojuma plāna" ir piešķirts Eiropas kopīgu interešu projekta statuss, izpētes darbiem piesaistot Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) līdzfinansējumu.

Padome ir arī turpinājusi uzraudzīt citu, jau iepriekš uzsāktu kapitālieguldījumu projektu īstenošanu: Eiropas Savienības kopīgo interešu projektu PCI 8.2.4. "Inčukalna PGK modernizācijas projekts", gāzes pārvades un gāzes krātuves operacionālās tehnoloģijas uzraudzības kontroles un datu iegūšanas sistēmas SCADA modernizāciju, fiziskās drošības un ugunsdrošības sistēmu modernizāciju, pārvades gāzesvada Izborska-Inčukalna PGK remonta un izolācijas nomaiņas projektu, kā arī saules bateriju ģenerācijas izbūvi Inčukalna PGK. Īpaši izceļams Inčukalna PGK modernizācijas projekts, kura ietvaros 2024. gadā veikta gāzes savākšanas punkta Nr. 3 būvniecības pirmā kārtā, atlikušo urbumu atjaunošana un jauna gāzes pārsūkņēšanas agregāta uzstādīšana. Conexus 2024. gadā pabeigtais izvērtējums liecina, ka pārsūkņēšanas agregātu modernizācija iepriekšējā pārskata periodā ļāvusi Inčukalna PGK būtiski samazināt radīto emisiju apjomu (slāpekļa oksīdu emisiju apjomu izplūdes gāzes samazinātas par 80 %). Inčukalna PGK modernizācijas projekts turpināsies arī 2025. gadā un tā rezultātā tiks uzlabota dabasgāzes piegādes drošība, palielināta krātuves darbības jauda un sekmēta integrācija starptautiskajā enerģētikas tirgū.

Pārskata periodā atjaunota Conexus vidēja termiņa darbības stratēģija 2023.-2027. gadam, atbilstoši faktiskajai situācijai aktualizējot arī tās pielikumu "Ceļa karte 2025.-2029. gadam", apstiprināts biznesa plāns 2025.-2029. gadam, izstrādāta Conexus efektivitātes programma un aktualizēti atsevišķi korporatīvās pārvaldības dokumenti, t.sk. Valdes nolikums un Aktīvu pārvaldības politika. Kopējie Conexus 2024. gada pamatdarbības ieņēmumi ir par 24 % lielāki nekā iepriekšējā gadā, ko ietekmēja gan pārvades, gan uzglabāšanas pakalpojumu ieņēmumu palielinājums. Ņemot vērā Conexus spēju turpināt attīstību bez nepieciešamības aizņemties no finanšu kapitāla tirgiem, tika pieņemts lēmums turpmāk nenoteikt kredītreitingu, ko piešķir Starptautiskā kredītreitingu aģentūra "S&P Global Ratings". 2024. gadā padome veica arī ikgadējo risku un jau ieviesto risku uzraudzības pasākumu novērtēšanu un uzraudzīja apstiprinātā Iekšējā audita plāna un tā darbības rādītāju izpildi. Saskaņā ar iekšējā audita gada ziņojumu un valdes risku pārvaldības ziņojumu padomei korporatīvā pārvaldība, iekšējā kontrole un risku pārvaldība Conexus tiek vērtēta kā adekvāta, saprātīga un efektīva.

Pārskata periodā notika 9 padomes sēdes (4 kārtējās un 5 ārkārtas), katrā no kārtējām sēdēm valdei ziņojot par padomes noteikto mērķu izpildi, aktuālajiem finanšu un operatīvās pārvaldības jautājumiem. Papildus 2024. gadā norisinājās arī 3 neformālas darba sesijas, kurās pirms padomes sēdēm tika pārrunāti gan sarežģītāki darba kārtības jautājumi, gan noritēja darbs pie dažādiem stratēģijas, finanšu, kapitālieguldījumu, regulatīvajiem un ilgtspējas jautājumiem. Padome ir veikusi savas darbības 2024. gadā pašnovērtējumu, kopumā savu darbu novērtējot augstu (3.42 no 4 punktiem) un uzrādot pat nedaudz labāku rezultātu nekā iepriekšējā pārskata periodā (3.36 no 4 punktiem). Visaugstāk tika novērtēta tieši padomes sadarbība ar valdi (3.86 no 4 punktiem) un padomes sēžu protokolu kvalitāte (3.86 no 4 punktiem).

Conexus darbība atbilst vidēja termiņa darbības stratēģijai un padomes izvirzītajiem mērķiem, savukārt finanšu rezultāti liecina par Conexus spēju strādāt ilgtermiņā un pielāgoties mainīgajiem apstākļiem. Padome augsti novērtē valdes darbu padomes 2024. gadam izvirzīto mērķu sasniegšanā. Arī nākamajam gadam padome ir izvirzījusi augstus mērķus, paredzot turpināt iesākto ilgtspējas jautājumos (ūdeņraža pētījumi, biometāna ievades punkta Džūkstē pabeigšana, difūzo emisiju atklāšanas un novēršanas programmas izstrādāšana), regulatīvajiem jautājumiem, kapitālieguldījumiem un iekšējo procesu uzlabojumiem. Padome ir gatava turpināt veiksmīgo sadarbību ar valdi gan pie jau iesāktiem projektiem, gan jauniem izaicinājumiem.

Conexus 2024. gada pārskata revīziju ir veikusi starptautiska revidentu komercsabiedrība KPMG Baltics SIA. Padome ir saņēmusi revidenta ziņojumu, kurā ir atzīts, ka finanšu pārskats sniedz patiesu un skaidru priekšstatu par Conexus, kā arī par tās darbības finanšu rezultātiem un naudas plūsmām 2024. gadā saskaņā ar Eiropas Savienībā apstiprināto SFPS Grāmatvedības standartu prasībām. Padome ir iepazinusies ar valdes sagatavoto Conexus 2024. gada pārskatu un priekšlikumu par peļņas izlietošanu, un iesaka akcionāru sapulcei tos apstiprināt.

Padomes priekšsēdētājs

Ilmārs Šņucins